

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Joanna Lemańska

SSN Aleksander Stępkowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K.W. i W.L.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 4148/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 października 2025 r.,

- 1. stwierdza, że przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 4148/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącym K.W. i W.L. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości po 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 30 listopada 2022 r. do 21 października 2025 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących K.W. i W.L. kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia**

od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących K.W. i W.L. kwotę 400 (czterystu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[K.O.]

UZASADNIENIE

Pismem z 19 lutego 2025 r. (data nadania) K.W. i W.L. (dalej: „skarżący”) wnieśli do Sądu Najwyższego – za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie – skargę na przewlekłość w postępowaniu sądowym toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, sygn. VI ACa 4148/23.

Skarżący, zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli o:

1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o ustalenie i zapłatę z powództwa skarżących, która to sprawa zarejestrowana jest pod sygn. akt VI ACa 4148/23, nastąpiła przewlekłość postępowania,

2) stwierdzenie, że przewlekłość ta nastąpiła z rażącym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

3) wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia podjęcia niezbędnych czynności, w szczególności:

a) doręczenia stronom wzajemnie wniesionych przez strony apelacji,

b) jak najszybszego wydania orzeczenia kończącego sprawę.

4) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej – sumy pieniężnej w wysokości 20 000,00 złotych,

5) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego – sumy pieniężnej w wysokości 20 000,00 złotych,

6) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych,

7) zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących solidarnie zwrotu uiszczonej przez nich opłaty od skargi.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że postanowieniem z 30 listopada 2022 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I S 384/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że w postępowaniu prowadzonym przez Sąd I instancji wystąpiła przewlekłość, a mimo zarejestrowania sprawy w Sądzie Apelacyjnym w grudniu 2023 r., do momentu wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, czyli przez ponad 12 miesięcy, odpis apelacji skarżących nie został przesłany stronie przeciwnej, a odpis apelacji pozwanego banku nie został doręczony skarżącym. W uzasadnieniu skargi podkreślono także, iż z każdym miesiącem zwłoki sądu, roszczenie skarżących ulega zwiększeniu, z uwagi na fakt, że w dalszym ciągu spłacają oni raty kapitałowo-odsetkowe w oparciu o nieważną umowę kredytu zawartą z pozwanym bankiem.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę wniosk o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego

(przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga

uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że wpłynęły one do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 14 grudnia 2023 r. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w SLPS, wylosowano sędziego referenta oraz zarządzono zawiadomienie stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy.

Zarządzeniem z 6 grudnia 2024 r. Przewodniczący Wydziału VI Cywilnego dokonał podziału referatu SSA X.Y. i sprawę skierowano do referatu sędziego X.Y.1.

Dnia 24 lutego 2025 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynął wniosek o zabezpieczenie powództwa.

Po wpływie skargi na przewlekłość postępowania, 26 lutego 2025 r. zarządzono doręczenie pełnomocnikom stron odpisów apelacji.

W dniu 10 marca 2025 kolejny sędzia referent złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy, a postanowieniem z 12 maja 2025 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyłączył sędziego Beatę Waś od orzekania w sprawie.

Postanowieniem z 21 sierpnia 2025 r. udzielono skarżącym zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu zawartej pomiędzy stronami poprzez zawieszenie obowiązku świadczenia na rzecz pozwanego rat kapitałowo-odsetkowych wynikających z tej umowy.

Zarządzeniem z 22 sierpnia 2025 r. podjęto decyzję o wyznaczeniu terminu rozprawy na 14 listopada 2025 r.

Powyższa sekwencja zdarzeń – przy jednoczesnym uwzględnieniu objętości akt sprawy sądu pierwszej instancji, które w momencie przekazania do Sądu Apelacyjnego liczyły niepełne 4 tomy – przemawia za uznaniem, że sporne postępowanie apelacyjne o sygn. VI ACa 4148/23 toczyło się dłużej, niż to było konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tego względu, Sąd Najwyższy stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, stwierdza, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem

Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. VI ACa 4148/23 doszło do przewlekłości postępowania.

Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie sum pieniężnych w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej, jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego, wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie suma pieniężna nie może być niższa niż 2000 zł. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 20 listopada 2019 r. (wniesienie pozwu do Sądu Okręgowego w Warszawie), Sąd Najwyższy, mając na względzie, że skarżący nie przyczynili się w żaden sposób do powstania przewlekłości postępowania, na rzecz każdego z nich zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie, kwotę 4000 zł, którą jednak, zgodnie z dyspozycją art. 12 ust. 4 zdanie czwarte ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, pomniejszono o 2000 zł, zasądzone już postanowieniem z 30 listopada 2022 r., I S 384/22, od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie (k. 429 akt dołączonych). Z tego względu, w sentencji postanowienia mowa jest o kwocie 2000 zł. dla każdego ze skarżących.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącym żądanej przez nich kwoty 20 000 zł.

Sąd Najwyższy dostrzega jednocześnie narastanie systemowego problemu, przekładającego się w oczywisty sposób na znaczne wydłużenie czasu rozpoznawania spraw w sądach powszechnych, polegającego na zaniechaniu przez Ministra Sprawiedliwości ogłaszania nowych obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich, a tym samym na zablokowaniu procesu obsadzania wolnych stanowisk sędziowskich w sądach powszechnych. W połączeniu z nieuniknionym przechodzeniem sędziów w stan spoczynku – skutkuje to dynamicznym wzrostem liczby wakatów w polskich sądach i nadmiernym obciążeniem sędziów pozostających w służbie, a tym samym narastaniem systemowych dysfunkcji wymiaru sprawiedliwości wyrażających się w przewlekłości toczących się postępowań. Zaniechania ze strony Ministra Sprawiedliwości,

w wyniku których nie podejmuje się wymaganych prawem działań mających na celu zapewnieniu właściwej obsady sędziowskiej, stanowią istotne źródło nadmiernej długości postępowań sądowych w Polsce. Z tego względu, Minister Sprawiedliwości wprost i bezpośrednio wpływa na systematyczne pogłębianie się problemu systemowej przewlekłości postępowań w Rzeczypospolitej Polskiej.

Z akt sprawy wynika, że zarządzeniem z 22 sierpnia 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na 14 listopada 2025 r., stąd nie było potrzeby wydania zaleceń na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

O zwrocie uiszczonej przez skarżących opłaty w kwocie 400 zł Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość. O kosztach postępowania skargowego (w tym opłacie skarbowej od złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w kwocie 17 zł) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964), zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[K.O.]

[a.ł]